

گونه‌بندی کاخ‌های صفویه و تبیین نقش شاه سلیمان صفوی در

گسترش کوشک‌های تفریحی شهر اصفهان*

امیرمحمد چنگیزی محمدی**، زینب طالبی***، ناصر جدیدی****

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۰۷

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۴/۰۳/۱۷

چکیده

این پژوهش به بررسی تأثیرات معماری و شهرسازی شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵-۱۰۷۷ ق) در اصفهان می‌پردازد که یکی از مهم‌ترین دوره‌های تحول کالبدی این شهر است. برخلاف اسلاف خود، شاه سلیمان به جای تأکید بر فضاهای عمومی و نمایشی، تمرکز خود را بر توسعه فضاهای خصوصی، حرم‌سراها و کوشک‌های تفریحی معطوف کرد. تغییرات معماری شامل ایجاد باغ‌های اختصاصی، خیابان‌های خصوصی و حصر فضاهای عمومی به نفع اهل حرم بود که تأثیر عمیقی بر ساختار اجتماعی و فضایی شهر گذاشت. این مطالعه با روش تفسیری-تاریخی و تحلیل منابع تاریخی، رابطه معناداری میان شخصیت شاه و این دگرگونی‌ها را آشکار می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که تمایلات شخصی شاه، از جمله زندگی حرم‌محور و تمایل به تفریحات خصوصی، باعث تغییرات بنیادی در سازمان فضایی اصفهان شد. این تغییرات، اگرچه در راستای نیازهای دربار بود، اما فضاهای عمومی شهر را محدود کرده و هویت شهرسازی اصفهان را در دوره صفوی متحول ساخت.

واژه‌های کلیدی

شاه سلیمان، اصفهان، حرم‌سرای دولت‌خانه مبارکه نقش جهان، تالار اشرف، کاخ هشت‌بهشت، تخت سلیمان اصفهان.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی